

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 1 6 1 5 1 1 3 1

9.
razred

Torek, 10. maj 2016 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.
Preizkusu je priložena barvna priloga.*

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

POPRAVLJENA RAZLIČICA

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 29 strani, od tega 3 prazne in 1 barvno prilogo.

Uvod v zgodovino

1. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

»V letu 1476 so na predvečer sv. Margarete (11. julij) prišli Turki, njih polpeti tisoč (4500), navzgor do Krke, mimo Brežic, a niso mogli prek vode. Tam so taborili dan in noč. Potem so šli proti Pleterjam; tam so taborili štiri dni in med tem napadli pristavo, a je niso zavzeli ...«

(Vir: J. Unrest, Koroška kronika, Ilustrirana zgodovina Slovencev, Mladinska knjiga, Ljubljana 1999.)

1. a) V katero skupino zgodovinskih virov uvrščamo zgornje besedilo? Odgovor napiši na črto.

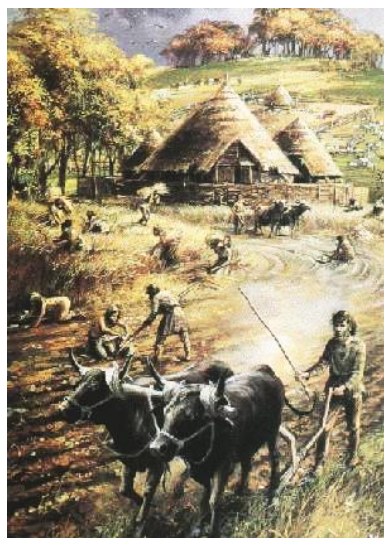
(1 točka)

1. b) V katerem stoletju se je zgodil opisan vpad Turkov na naše ozemlje? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

Prazgodovina

2. Oglej si sliko 1 in odgovori na vprašanje.

Slika 1

(Vir: [http://cookingwithlittlebuddy.com/wp-content/uploads/2011/03/.](http://cookingwithlittlebuddy.com/wp-content/uploads/2011/03/))

S pomočjo slike 1 ugotovi, kako se je nomadski način življenja prazgodovinskih lovcev spremenil v času mlajše kamene dobe. Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

N 1 6 1 5 1 1 3 1 0 5

4. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

»Pri Maratonu ... je Miltiades prevzel pobudo v svoje roke. Pehoti je ukazal, naj se v bojni vrsti požene v teku čez razdaljo, večjo od kilometra. /.../ Potem je Miltiades poslal tekača s sporočilom o zmagi v Atene. Ko je ta pretekel 42 km dolgo pot, je izsopel novico: 'Zmagali smo' in se mrtev zgrudil.«

(Vir: O. Janša Zorn, D. Mihelič, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Učbenik za zgodovino v 7. razredu, DZS, Ljubljana 2000.)

4. a) Bitko katerih vojn opisuje besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Peloponeških vojn.
- B Grško-perzijskih vojn.
- C Punskih vojn.
- D Numidijskih vojn.

(1 točka)

4. b) V povezavi z opisanim dogodkom se prenaša ta tradicija v eno od športnih disciplin vse do danes. Za katero disciplino gre? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

Srednji vek

6. a) Kako se je imenovala prva slovanska država v vzhodnih Alpah? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

Preberi besedilo in odgovori na vprašanje 6. b.

»Po Borutovi smrti so Bavarci na frankovski ukaz in na prošnjo ... Slovanov poslali Gorazda, ki je že postal kristjan, nazaj; in Slovani so si ga postavili za kneza.«

(Vir: M. Rode, E. Tawitian, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Delovni zvezek, DZS, Ljubljana 2005.)

6. b) Kako se je s prihodom kneza Gorazda spremenila verska podoba Karantanije? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

8. Preberi besedilo in reši nalogo.

»Prvotna družinska posest ... je bila okrog gradu Žovnek v Savinjski dolini. Tu in na Kranjskem so imeli še druga posestva. Posest so večali s sprejemanjem novih fevdov, denarnimi posli, nakupi in dedovanji. Na Štajerskem so podedovali ozemlje s Celjem, kasneje so bili še dediči okolišev na Koroškem in Kranjskem. S sklepanjem porok se je družina povezala z vladarskimi hišami na Poljskem, v Bosni in celo z ogrsko-češko-nemško cesarsko krono.«

(Vir: O. Janša Zorn, D. Mihelič, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Učbenik za zgodovino v 7. razredu, DZS, Ljubljana 2000.)

8. a) Kako se je imenovala ena najimenovaljših plemiških rodbin, ki je konec srednjega veka živela na ozemlju Slovenije in katere posesti so opisane v besedilu? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

8. b) Iz besedila na črte izpiši del, ki dokazuje, da je imela ta plemiška rodbina velike politične načrte.

(1 točka)

8. c) Z uporabo zemljevida na sliki 18 na barvni prilogi razloži, zakaj so imeli Habsburžani kot vladarji Svetega rimskega cesarstva težave pri upravljanju z državo. Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

N 1 6 1 5 1 1 3 1 1 1

10. a) Katera država je s svojimi vpadi ogrožala slovenske dežele v 15. in 16. stoletju? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

10. b) Z uporabo zemljevida na sliki 19 na barvni prilogi utemelji, zakaj trdimo, da je bilo slovensko ozemlje v začetku 16. stoletja vojaško ogroženo. Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

N 1 6 1 5 1 1 3 1 1 3

Oglej si preglednico 2 in odgovori na vprašanji 11. b in 11. c.

Značilnosti francoskega absolutizma:

Predstavnik	Značilnosti
Ludvik XIII. (1610–1643) utemeljitelj absolutizma	– preneha sklicevati generalne stanove – pridobi vpliv nad pokrajinsko upravo: vladarjevi uradniki odvzamejo sodno in upravno oblast guvernerjem – visokemu plemstvu
Ludvik XIV. (1643–1715) Sončni kralj	– odpravi upore visokega plemstva in pariškega parlamenta – podeduje veliko centralno zakladnico, vojsko in poslušno uradništvo – opira se na meščanstvo (poveča število uradništva), bolj kot na plemstvo – zgradi Versailles

Preglednica 2

(Prirejeno po: M. Rode, T. Galonja, Koraki v času 8, Delovni zvezek za zgodovino v 8. razredu osnovne šole, DZS, Ljubljana 2015.)

11. b) Z uporabo preglednice 2 napiši, kateri sloj je bil največji nasprotnik absolutizma. Svojo izbiro utemelji. Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

11. c) Iz preglednice 2 ugotovi značilni 'poklic' današnjih držav, ki so ga začeli razvijati in podpirati absolutisti 17. in 18. stoletja. Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

N 1 6 1 5 1 1 3 1 1 5

13. a) Kaj pomeni pojem čitalništvo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Čitalništvo je politično gibanje, ki želi uresničiti zahteve Zedinjene Slovenije.
- B Čitalništvo je kulturno gibanje, ki želi dvigniti raven bralne pismenosti med Nemci.
- C Čitalništvo je kulturno gibanje, ki želi dvigniti narodno zavest med Slovenci.
- D Čitalništvo je duhovno gibanje, ki zagovarja tiskanje knjig.

(1 točka)

Oglej si zemljevid na sliki 5 in odgovori na vprašanji 13. b in 13. c.

Slika 5

(Prirejeno po: Mali zgodovinski atlas, Modrijan, Ljubljana 1999.)

13. b) Z uporabo zemljevida na sliki 5 ugotovi, koliko časa je trajalo taborsko gibanje na Slovenskem. Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

13. c) Razmisli, zakaj je bilo večje število taborov in čitalnic organiziranih ob vzhodni in zahodni narodnostni meji kot v notranjosti današnje Slovenije. Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

14. a) Katera pomembna članica Nemške zveze v drugi polovici 19. stoletja ni bila vključena v združeno Nemško cesarstvo? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

14. b) Na kakšen način je pruski kancler Otto von Bismarck hotel reševati pruske probleme? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

14. c) V čem se ujemajo sporočilo besedila in podatki na zemljevidu? Odgovor napiši na črte.

(1 točka)

N 1 6 1 5 1 1 3 1 1 9

16. V času med obema vojnama je v Španiji prišlo do krvave državljanske vojne, saj je državo po zmagi na volitvah vodila Ljudska fronta, kar ni bilo pogodu določenim krogom ljudi, ki so do tedaj vodili državo.
16. a) Poimenuj generala, ki je s svojo vojsko prišel iz Maroka in začel vojno proti Ljudski fronti v Španiji. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Antonio Salazar
 - B Ion Antonescu
 - C Miklós Horthy
 - D Francisco Franco

(1 točka)

N 1 6 1 5 1 1 3 1 2 1

17. Po začetnih uspehih Trojnega pakta v zahodni Evropi se je glavno bojišče leta 1941 obrnilo proti vzhodu z napadom na Sovjetsko zvezo.
17. a) Kje se je odvijala prelomna bitka druge svetovne vojne v Sovjetski zvezi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Pri Moskvi.
 - B Pri Kursku.
 - C Pri Stalingradu.
 - D Pri Minsku.

(1 točka)

Oglej si sliki 8 in 9 ter odgovori na vprašanji 17. b in 17. c.

Slika 8

(Vir: http://www.metaldetectingworld.com/ww2_military_relics/german_soldiers_2.jpg.)

Slika 9

(Vir: <http://www.nationalww2museumimages.org/>.)

17. b) Kaj je oviralo pohod in zmagoslavje nacističnih sil v vojni s Sovjetsko zvezo? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

17. c) Primerjaj sliki 8 in 9 ter pojasni, kako se je napredovanje nemške vojske v Sovjetski zvezi odvijalo glede na začetna pričakovanja. Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

18. b) Z uporabo slik 10 in 11 ugotovi, zakaj so na prvih povojnih volitvah morali uporabiti kroglice namesto volilnih lističev. Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

Oglej si sliko 12, preberi besedilo in odgovori na vprašanje 18. c.

Slika 12: Volišče

(Vir: E. Dolenc et al., 20. stoletje, DZS, Ljubljana 2003.)

Glasovanje proti komunistični oblasti je lahko imelo za posameznika neprijetne posledice. Olga Rudež - Kosler, ki je zaradi premoženja svoje družine po vojni občutila neprijaznost oblasti do uglednega meščanskega sloja, je o volitvah 11. novembra 1945 v svoj skrivni dnevnik zapisala:

»Pri volitvah so veliko goljufali. Pri vsaki skrinjici je stal opazovalec. 17. je Rene dobila obvestilo direktorja gimnazije, da ne sme opravljati izpita za četrti razred. Domnevamo, da je to njegovo maščevanje, ker Oskar ni vrgel kroglice v njegovo skrinjico.«

(Vir: E. Dolenc et al., 20. stoletje, DZS, Ljubljana 2003.)

18. c) Za prve povojne volitve danes z gotovostjo trdimo, da niso bile tajne. Utemelji to trditev z uporabo besedila in slike 12. Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

20. a) Slovenija je od leta 1991 samostojna država. Kako se je imenovala država, v kateri je pred osamosvojitvijo živela večina Slovencev? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

Oglej si sliki 14 in 15 ter odgovori na vprašanje 20. b.

Slika 14

(Vir: <http://golica.zurnal24.si/modules/aktualno/uploads/zastava.jpg>.)

Slika 15

(Vir: <https://www.google.si/#q=Eu+flag.>)

20. b) Na državnih ustanovah v Republiki Sloveniji sta stalno izobešeni obe zgoraj prikazani zastavi. Kaj je s tem simbolno nakazano? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

Oglej si sliki 16 in 17 ter odgovori na vprašanje 20. c.

Slika 16

(Vir: <http://www.siol.net/>.)

Slika 17

(Vir: <https://www.google.si/search?q=.>)

20. c) Slovenija je imela kot mlada država dolgo časa težave s prepoznavnostjo. Razloži, s pomočjo česa je Sloveniji uspelo povečati svojo prepoznavnost v svetu. Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

Skupno število točk: 50

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

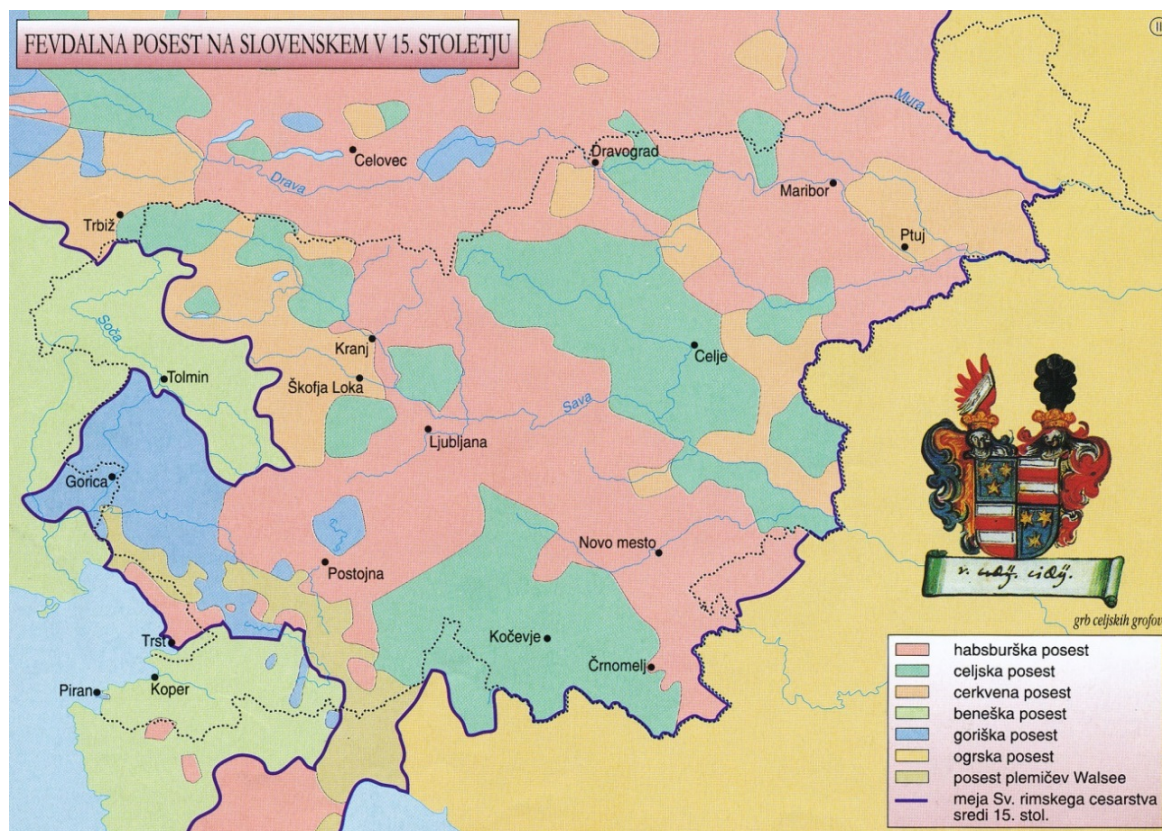
N 1 6 1 5 1 1 3 1 2 7

Prazna stran

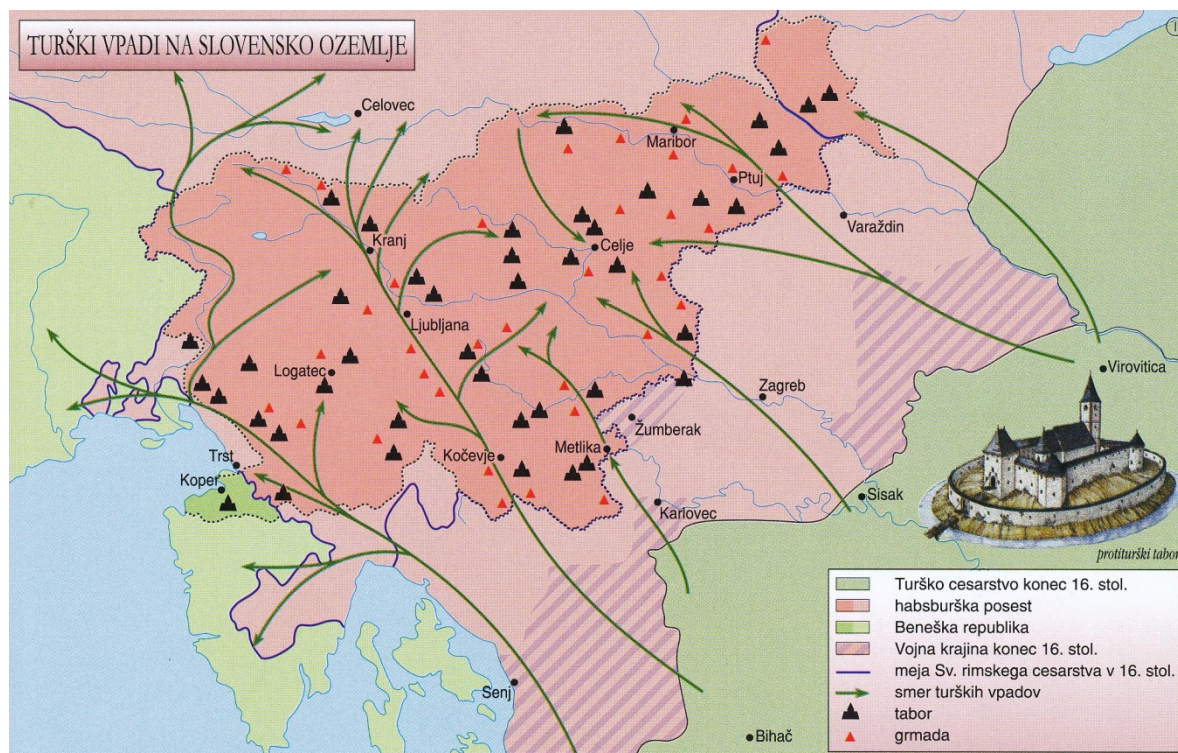
N 1 6 1 5 1 1 3 1 2 9

BARVNA PRILOGA

Slika 18

(Vir: Mali zgodovinski atlas, Modrijan, Ljubljana 2013.)

Slika 19

(Vir: Mali zgodovinski atlas, Modrijan, Ljubljana 2013.)